

Dambořice (okr. Hodonín)

Ul. Dlouhá, parc. č. 434/99.

Doba halštatská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.
Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -577438.23, -1179446.66

V červnu roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemku parc. č. 434/99 v souvislosti s výstavbou rodinného domu. Dotčený pozemek se nachází v severovýchodní části intravilánu, kde přiléhá k západní straně severního úseku ulice Dlouhá, která vznikla v prostoru známé polykulturní lokality původně označované traťovým názvem „Spálený“ (naposledy Lečbych 2020). V rámci skrytého půdorysu budoucího rodinného domu byla zachycena pouze jedna zásobní jáma. Na základě získaného materiálu ji lze předběžně datovat do doby halštatské. Pozůstatky intenzivní soudobé sídlištní aktivity, zastoupené mimo jiné i několika charakteristickými stavbami s podlahou zapuštěnou pod úroveň terénu, byly na lokalitě odhaleny již v předchozích letech (Lečbych 2016, 238; 2017, 237; 2019, 234).

Literatura

- Lečbych, M. 2016: Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 57(1), 160, 185, 205–206, 238.
Lečbych, M. 2017: Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 58(1), 237–238.
Lečbych, M. 2019: Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 60(1), 193, 234.
Lečbych, M. 2020: Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 61(1), 146, 195.

Summary

A rescue excavation took place at a land plot in Dambořice (Hodonín District) in 2020 in connection with a family house construction. A storage pit that was detected can be tentatively dated to the Hallstatt period.

Michal Přichystal

Dolní Dubňany (okr. Znojmo)

„Padělky v loužku“.

Doba laténská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.
Uložení nálezu: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0578178N, 16.2192947E

V měsíci červenci a srpnu roku 2020 proběhl rozsáhlý archeologický výzkum vyvolaný budováním komunikace a inženýrských sítí na okraji obce Dolní Dubňany. Po skrývce ornice bylo identifikováno 54 zahloubených objektů, z nichž převážná většina náleží do laténské doby. Z tohoto období se mimo běžné sídlištní objekty podařilo zdokumentovat zahloubenou chatu, z jejíž výplně kromě velkého množství keramických zlomků pochází i celá železná spona.

Literatura

AMČR: Záznam M-201903752 [cit. 2021-04-21]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

A rescue excavation carried out on the outskirts of the municipality of Dolní Dubňany (Znojmo District) in 2020 detected Neolithic, La Tène and Roman Period occupation.

David Humpola

Drásov (okr. Brno-venkov)

Jihozápadně od Drásovské studánky, parc. č. 2628/1, 2630, 2631/1.

Doba halštatská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.
Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -606272.58, -1143614.41; -606277.13, -1143631.96; -606199.39, -1143609.02; -606197.03, -1143617.72

Ve druhé polovině roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemcích parc. č. 2628/1, 2630 a 2631/1 v souvislosti s opravou trubního přivaděče Vířského oblastního vodovodu. V uvedeném prostoru byly již dříve povrchovými sběry V. Růžičky získány nálezy z doby bronzové (SAS 2001). Ve skryté ploše obslužného pásu a v rozšířeném liniovém výkopu pro rekonstruované potrubí bylo zjištěno celkem 18 zahloubených sídlištních objektů, z nichž většina ovšem poskytla materiál datovatelný jen rámcově do pravěku. Pouze pět jam bylo možné přesněji zařadit do doby halštatské.

Literatura

SAS 2001: *Státní archeologický seznam*. Národní památkový ústav [online]. [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: http://isad.npu.cz/ost/archeologie/ISAD/edit_new/edit.php?info&EDIT_ID=25214.

Summary

A rescue excavation took place in the municipality of Drásov (Brno-Country District) in 2020 in connection with the repair of a pipe penstock on the Víř district water pipeline. Altogether, 18 pits were detected, most of which provided material datable only generally to prehistory. Only five pits could be categorised more precisely into the Hallstatt period.

Michal Přichystal

Habrůvka (okr. Blansko)

Jeskyně Býčí skála, parc. č. 433/7.

Mladší doba halštatská. Skupina/síť sond. Badatelský výzkum.
Uložení nálezu: Muzeum Blanenska, p. o.

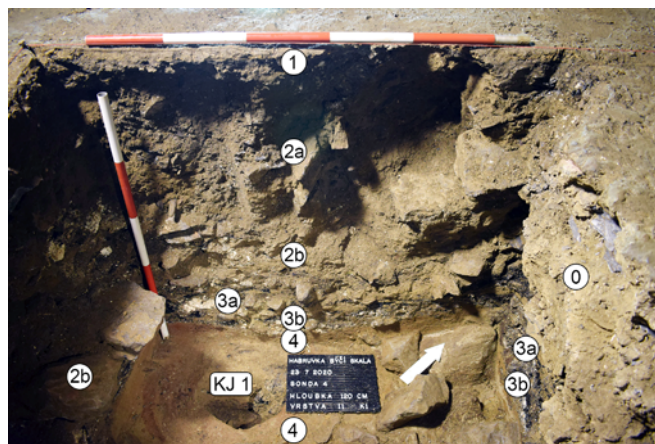
Lokalizace: WGS-84 – 49.30759N, 16.69527E

Předstřední jeskyně Býčí skála v Moravském krasu náleží mezi nejvýznamnější lokality na Moravě, a to díky výzkumu H. Wankela v roce 1868 a zejména pak 1872 (Wankel 1868; 1882). Následné výzkumy provedli M. Kříž v roce 1892 (Kříž 1892) a němečtí archeologové v letech 1937–1943 (nepublikováno), profil dokumentoval J. Pelíšek (Pelíšek 1949). Komplikovaná nálezevová situace zaujímala výjimečné postavení v rámci doby halštatské na Moravě. Byla opětovně reinterpretována. Po nedávné revizi dostupných dat a pramenů v rámci modelu jeskynní svatyně z let

Obr. 9. Profil halštatských sedimentů 2–4 v sondě č. 3 odpovídá Wankelově vrstvě A z roku 1872. Foto: Z. Mírová.

Fig. 9. The profile of the Hallstatt period sediments 2–4 in trench No. 3 corresponds to Wankel's layer A from 1872. Photo by Z. Mírová.

Obr. 10. Profil halštatských sedimentů 2–3 v sondě č. 4 odpovídá Wankelově vrstvě B–D z roku 1872. Dřevěný kůl v KJ 1 je již zapuštěn do vrstvy 4, Wankelovy vrstvy „jeskynní spraš“. Foto Z. Mírová.

Fig. 10. The profile of the Hallstatt period sediments 2–3 in trench No. 4 corresponds to Wankel's layers B–D from 1872. The wooden pole in KJ 1 is already embedded in layer 4, Wankel's "cave loess" layer. Photo by Z. Mírová.

575–450 př. Kr. (např. Oliva et al. 2015; Golec 2017; 2019; Golec, Mírová 2020) bylo přistoupeno k reviznímu výzkumu v Předšíně za účelem: – ověření Wankelova profilu z roku 1872; – získání vzorků pro nové přírodovědné analýzy.

Badatelský výzkum v Předšíně proběhl ve dnech 13.–24. července 2020. Celkem byly otevřeny 4 sondy (č. 1–4). Sondy č. 1 a 2 byly situovány do čtvercových mezer v betonové podlaze z roku 1944/45 v zadní části Předšíně. Pod dvaceticentimetrovými recentními sedimenty z konce 20. století / počátku 21. století končí betonovým dnem a starší sedimenty neobsahují. Následně byla vybrána dvě náhradní místa pro sondy č. 3 a 4. Obě byly pozitivní.

Sonda č. 3 (obr. 9) byla situována při jižním okraji betonové podlahy (beton = vrstva 0) z roku 1944/45 (výška podlahy 309,5 m n. m.). Podařilo se zdokumentovat stavební úpravy z konce druhé světové války. Mezi okrajem betonu a zadní stěnou Předšíně byl obnažen betonový kanál (vnitřní šířka 0,7 m, vnitřní hloubka 0,7 m). Mezi kanálem a betonovou plochou v mezeře (nejspíše pro budoucí betonový pilíř) nebyla položena betonová podlaha. Sedimenty byly snižovány mechanicky po 10 cm (mechanické vrstvy proplavování) a dokumentovány podle přirozených vrstev. V rohu mezery vedle betonové podlahy byly zachyceny původní halštatské sedimenty v podobě tenkých písčitých fluvialních různobarevných vrstev (délka profilu 90 cm, výška profilu 70 cm; vrstvy 1 [navážka], vrstvy 2, 3a, 3b a 4 [halštatské vrstvy]). Sonda je nedokončená. Všechny vrstvy obsahovaly drobné halštatské nálezy, černé zbytky dřev a obiloviny. Jde o první zdokumentované intaktní halštatské vrstvy nalezené od roku 1872. Významným zjištěním je, že betonová podlaha o mocnosti 18 cm neporušila i nejsvrchnější část halštatských vrstev v Předšíně.

Sonda č. 4 (obr. 10) byla situována při západním okraji betonové podlahy (vrstva 0). Bezprostředně vedle ní se nacházel další betonový kanál (vnitřní šířka 0,7 m, vnitřní hloubka 0,5 m), vedle něj byla otevřena sonda č. 4 o půdorysu asi 1,1 × 1,1 m. Sedimenty byly snižovány mechanicky po 10 cm (mechanické vrstvy proplavování) a dokumentovány podle přirozených vrstev. Při povrchu se nacházela recentní vrstva o mocnosti 0,1 m (vrstva 1) obsahující např. nezčernalou desku s hřebíky. Od 0,2 do 1,3 m se nacházely pouze halštatské nálezy bez recentních příměsí (bez nezčernalého dřeva a recentních odpadků z 20./21. století; žádný nálezy ani z 18./19. století, z dob lichtenštejnských úprav). Vrstva 2 – 0,2–0,7 m, obsahovala souvislou

výplň kamenů dvou velikostí, hloubka 0,2–0,5 m menší kameny do 30 cm (vrstva 2a) a 0,5–0,9 m kameny i nad 50 cm (vrstva 2b). Do vrstvy 2b mezi kameny zasahovala promísená bílá (neznámého původu) vrstva 3a, která se nacházela v hloubce již 0,5 m a klesala až do 1 m. Pod ní se nacházela v hloubce 0,8–1 m více méně promísená, místy i souvislá černá vrstva 3b s kameny (neznámého původu – s velkými fragmenty dřev, desek, bohatého organického materiálu a halštatských nálezů). Počátek žluté písčité vrstvy 4 s kameny se nachází v 0,9–1 m. V hloubce 1 m byl u S profilu nalezen vrch kulevé jamky KJ 1 (ø 30 cm) s částečně kompaktním kulem ø 20 cm, který vychází z vrstvy 3b a je zapuštěný do vrstvy 4. V uvedených vrstvách 2 a 3 se nacházely drobné nálezy a velké množství obilovin, které mělo největší koncentrace ve vrstvách 2b a 3. Ve vrstvě 4 již halštatské nálezy nebyly a vrstva je starší. Při začišťování KJ 1 po odběru kůlu v KJ 1 pro dendrochronologii (Tomáš Kyncl – dne 4. září 2020), zahloubené asi 30 cm do vrstvy 4 (celková hloubka 1–1,3 m), byla vyzvednuta kolekce 5 ks štípané industrie, která může souviset s paleolitickým využíváním Předšíně. Sonda č. 4 je nedokončená. Důležitým zjištěním sondy č. 4 je fakt, že i nejnižší betonové části kolektorů nepoškodily nejcennější halštatskou vrstvu 3a–3b a musí být v Předšíně ve větší míře zachována.

Závěr: Ve dnech 13. až 24. července 2020 byly v Předšíně lokality Habrůvka – „Býčí skála“ prozkoumány sondy č. 3 a 4, které obsahovaly halštatské sedimenty. Vrstvy v sondě č. 3 byly intaktní (halštatské). V sondě č. 4 v horní části ve vrstvách 2–3a/3b byly sedimenty překopané (halštatské) a ve vrstvách 3b (halštatská) a 4 (paleolitická?) intaktní. Výzkum naplnil oba cíle – byly zachyceny a zdokumentovány profily s halštatskými vrstvami s nálezy a byly získány vzorky pro přírodovědné analýzy, které se průběžně vyhodnocují. Obě sondy zachytily sled halštatských vrstev přibližně tak, jak je dokumentoval H. Wankel v roce 1872 – vrstvy A (sonda č. 3) – D a jeskynní spraš (sonda č. 4) (Wankel 1882, obr. na str. 383). Výzkum je plánován i na rok 2021.

Literatura

- Golec, M. 2017: *The Phenomenon of the Býčí Skála Cave. Landscape, Cave and Mankind*. Archaeologica Olomucensia, Tomus I. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Golec, M. 2019: *Fenomén Býčí skála. Krajina, jeskyně a člověk*. Praha: Lidové noviny.

- Golec, M., Mírová, Z. v tisku:** Halštatská Býčí skála – 153 let přírodovědných analýz. In: P. Bednář a kol.: *Moderní analytická chemie v archeologii*. Olomouc.
- Kříž, M. 1892:** Die Höhlen in den mährischen Devonkalken und ihre Vorzeit II. *Jahrbuch der Kaiserlich Königlichen Geologischen Reichsanstalt* 42, 463–626.
- Oliva, M., Golec, M., Kratochvíl, R., Kostrhun, P. 2015:** *Jeskyně Býčí skála ve svých dějích a pradějích*. Anthropos 39, N. S. 31. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Pelíšek, J. 1949:** K charakteristice jeskynních sedimentů Býčí skály v Moravském krasu. *Československý kras* 2, 249–254.
- Wankel, H. 1868:** Schreiben an Herrn Hofrat und Prof. Hyrtl. *Sitzungsberichte der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe*, Band 58, Abteilung 1, 7–10.
- Wankel, H. 1882:** *Bilder aus der Mährischen Schweiz und ihrer Vergangenheit*. Wien: Adolf Holzhausen Verlag.

Summary

In July 2020, trenches No. 3 and 4, which contained Hallstatt Period sediments, were excavated in the Entrance Hall of the Habrůvka – Býčí skála cave in the Moravian Karst (Blansko District). The layers in trench No. 3 (Fig. 9) were intact (Hallstatt Period). In trench No. 4 (Fig. 10) in layers 2–3a/3b, the sediments (Hallstatt Period) that had been previously excavated were partially intact in layer No. 3b (Hallstatt Period) and layer No. 4 (Paleolithic?). The excavation fulfilled both goals – Hallstatt Period profiles with layers and findings were documented, and samples were obtained for scientific analyses, which continue to be evaluated. Both trenches captured a sequence of Hallstatt period layers approximately as H. Wankel documented in 1872 – layers A (trench No. 3) – D and cave loess (trench No. 4) (Wankel 1882, Fig. on pg. 383). Further research is also planned for 2021.

Martin Golec, Zuzana Mírová, Lukáš Kučera,
Radim Kratochvíl, Marek Novák

Holasovice (okr. Opava)

„Dvůr“, parc. č. 387/2.

Platěnická kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě.

Lokalizace: S-JTSK – -502707.4, -1080566.58

V březnu 2020 proběhl v prostoru známé polykulturní archeologické lokality (kulturní památka r. č. 31622/8-1379) drobný archeologický výzkum, vyvolaný výstavbou retenční podzemní nádrže na dešťovou vodu. Místo stavby se nachází v nejvýchodnější části návrší, u kamenné ohradní zdi (jež je pravděpodobně pozůstatkem ohrazení novověkého zemědělského areálu). Tato část ostrožny (277 m n. m.) je těsně obtékána řekou Opavou ze severovýchodu (řeka je vzdálena od severní hrany přibližně 30 m) a dnes již zatrubněným potokem Lipinkou z jihu a jihovýchodu (hrana vzdálená cca 20 m).

Stavbou narušená jediná zásobní jáma obsahovala četné zlomky keramiky nálevkovitých pohárů (viz oddíl Eneolit). Jámu do mladšího období nám ale datuje ze dna vytažený typický materiál, náležející platěnické fázi kultury lužických popelnicových polí (např. zdobená miniaturní amforka).

Literatura

Neuveдено.

Summary

A Platěnice culture storage pit was discovered during a minor construction project at the “Dvůr” polycultural site in Holasovice (Opava District).

Tereza Tichá Krasnokutská

Horní Moštěnice (okr. Přerov)

„Ostudy“, parc. č. 1014/13.

Doba laténská. Sídliště. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V roce 2020 byl na katastru obce Horní Moštěnice během preventivní detektorové prospekce realizované pracovníky Muzea Komenského v Přerově zajištěn soliterní kovový nále z doby laténské. Místo nálezu se nachází při severovýchodním okraji trati „Ostudy“, na parc. č. 1014/13. Lokalita je situována na severním svahu výrazné terénní vlny na levobřeží říčky Moštěnka. Nadmořská výška polohy činí 210 m. Nalezeným kovovým předmětem je křížovitý závěsek (obr. 11). Celková délka činí 52 mm, šířka horní části je 15,5 mm, šířka křížovitě rozšířené spodní části 11,5 mm, tloušťka je 3,5 mm. Hmotnost předmětu činí 7,986 g. Oválné závěsné očko bylo v horní části přerušeno v důsledku opotřebení. Povrch artefaktu je pokryt světle zelenou oxidační patinou. V horní vějířovitě rozšířené části závěsku stejně jako na dolní obdélné destičce, z níž do stran vybíhají vývalky, se dochovala výzdoba žlutým emailem. Závěsek původně tvořil ozdobnou součást celokovového ženského laténského opasku, přičemž není vyloučeno, že mohl sloužit jako forma amuletu.

Z přerovského regionu představuje nejbližší analogii k exempláři křížovitého závěsku z Horní Moštěnice po tvarové stránce téměř shodný závěsek nalezený v roce 2020 na katastru obce Uhřetice (viz níže Uhřetice, okr. Přerov). Za analogický lze označit také křížovitý závěsek původně zdobený emaillem z lokality Chornice 2c v Boskovické brázdě (Vích 2017, 636, 651, obr. 4: 9). Značnou podobnost vykazuje rovněž exemplář křížovitého závěsku z lokality Staré Zámky v Brně-Líšni (Čižmářová 2012, 192, tab. I: 2). Jako tvarově vzdálenější paralely lze uvést nálezy závěsků z laténské lokality na katastru obce Klenovice na Hané (Čižmář et al. 2008, 126–127, obr. 2: 6) či lokality Těšice (Čižmář et al. 2010, 129, 131, obr. 5: 7).

Laténské osídlení lokality v Horní Moštěnici bylo doloženo již povrchovými sběry D. Kolbingera realizovanými od 70. let 20. století (Kolbinger 2019, 190–191).

Obr. 11. Horní Moštěnice. Bronzový závěsek zdobený emaillem. Foto Z. Schenk.

Fig. 11. Horní Moštěnice. Bronze pendant decorated with enamel. Photo by Z. Schenk.